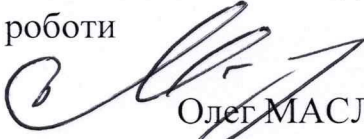

«ПОГОДЖЕНО»

Заступник начальника академії
навчальної роботи
полковник

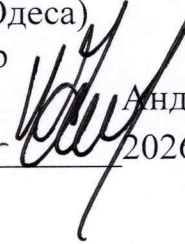

Олег МАСЛІЙ

« 20 » 05 2026 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

з Голова приймальної комісії Військової
академії (м. Одеса)
генерал-майор

Андрій КОВАЛЬЧУК

« 22 » 05 2026 р.

ПРОГРАМА

вступних випробувань з дисципліни “УКРАЇНСЬКА МОВА”
для навчання у Військовій академії за ступенем вищої освіти “Бакалавр”

Одеса
2026

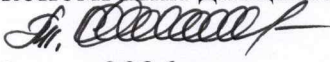
Розроблено та внесено: кафедрою гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Військової академії (м. Одеса)

Розробник програми:

Висоцька Зоряна Іванівна, працівник ЗС України,
професор кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін

Програма вступних випробувань розглянута на засіданні
кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін
Протокол від “27” квітня 2026 року № 9

Начальник кафедри гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін

полковник Т. ОСТАПЧУК
“27” 04 2026 року

Програма обговорена і ухвалена до використання на засіданні приймальної комісії Військової академії “22” 05 2026 року № 6

ВСТУП

Програма відповідає Програмі зовнішнього незалежного оцінювання (НМТ) з української мови, розробленій з урахуванням чинних навчальних програм з української мови для 5-11 класів (за загальною редакцією Р. Мовчан, О. Бандури, Н. Волошиної). Основним джерелом є праця О. Авраменка «Українська мова та література. Довідник» (частини 1, 2).

Гуманітарне спрямування сучасної освіти в Україні сприяє всебічному розвитку особистості молодшої людини в контексті засвоєння загальнолюдських цінностей і формуванню національної свідомості майбутніх курсантів. Визначальним чинником цього процесу є мова. Вступний іспит з української мови дає змогу виявити не лише рівень знань вступників, набутих у закладах загальної середньої освіти, а й оцінити їхню здатність до самостійного мислення.

Завдання для вступних випробувань з української мови розроблені згідно з програмами вступних випробувань, затвердженими Міністерством освіти і науки України, з використанням елементів тестових технологій, рекомендованих Міністерством освіти і науки України (Наказ МОН № 152 від 03.02.2024 «Про організацію та проведення у 2026 році національного мультипредметного тесту», Наказ МОН № 1701 від 24 грудня 2025 року «Деякі питання проведення у 2026 році вступних випробувань з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08 січня 2026 року за № 22/45416, Наказ УЦОЯО № 12 від 29.01.2026 року «Про затвердження Загальної характеристики сертифікаційної роботи національного мультипредметного тесту 2026 року»).

Екзамен для вступників проводиться у письмовій формі з письмовим фіксуванням відповідей у бланку відповідей із метою виявлення рівня знань із української мови. Завдання вступного випробування з української мови, яке складають вступники, містять двадцять (20) тестових завдань (завдання №1-6 – 5 балів; завдання №7-17 – 10 балів, завдання №18-20 – 20 балів). Усього абітурієнт може набрати 200 балів.

Відповідь на 20 питань передбачає знання основних розділів мовознавства, що репрезентують мовні норми української літературної мови (усі розділи мовознавства).

На виконання завдань відведено 60 хвилин.

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*.

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

4. Морфологія

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння

прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи).

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) *один, одна;*
- 2) *два, три, чотири;*
- 3) *від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;*
- 4) *сорок, дев'яносто, сто;*
- 5) *двісті – дев'ятсот;*
- 6) *нуль, тисяча, мільйон, мільярд;*
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення і правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

5. Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю засобів ускладнення (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в реченні з однорідними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація та сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;

3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю. **Безсполучникове складне речення.** Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

7. Орфоепія

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз'];
- 2) [г];
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 5) м'яких приголосних;
- 6) подовжених приголосних.

Вимова слів з апострофом.

8. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання

м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках, дієприкметниках, *не* з різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

9. Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

Рекомендована література

1. Авраменко О. Українська мова і література: Довідник завдань у тестовій формі (1 та 2 частина). К., 2024. 496 с.
2. Авраменко О. Українська мова. Теорія в таблицях. Завдання у форматі НМТ. К., 2025. 232 с.
3. Білецька О., Заболотний В. Національний мультипредметний тест. Українська мова. Тестові завдання у форматі НМТ-2025. К., 412 с.
4. Заболотний В. Українська мова. Комплексне видання. К., 353 с.
5. Калинич О. Посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів (українська мова). К.: ТЗОВ Астон, 2022. 382 с.
6. Куриліна О. Українська мова. 10 варіантів у форматі НМТ. 2-ге видання. Кам'янець-Подільський, 2025. 76 с.

Інформаційні джерела

7. <https://avramenko.com.ua>
8. <https://vseosvita.ua> (тести для підготовки до НМТ-2025).
9. <https://mon.gov.ua>. Український правопис.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1-6 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

1. Однаковий звук позначають букви, підкреслені в окремих словах речення

А Знизу від землі тягнуло вогким духом глибокого провалля.

Б Уночі снилися айсберги, які пропливали в синьому океані.

В Над дбілою гречкою гундосив, видно, безхатній джміль.

Г Розквітають каштани в сякві блискавиць, у потоках дощу.

2. Подвоєні букви треба писати у формі орудного відмінка однини в усіх словах рядка

А совість, сіль, піч

Б ніч, мігрень, тінь

В суміш, латинь, жовч

Г височінь, вість, подорож

3. Апостроф треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка, ОКРІМ

А св..ятковий, м..ята, сузір..я

Б черв..як, сім..я, роз..їзд

В бур..ян, арф..яр, сум..яття

Г з..юрмитися, в..язи, безриб..я

4. Разом треба писати всі слова в рядку

А горі/лиць, на/добраніч, за/довго

Б на/щастя, у/перше, до/нині

В у/поперек, по/своєму, с/краю

Г в/осени, до/вкола, поза/очі

5. Букву *И* треба писати на місці пропуску в усіх словах рядка

А реж..сер, спор..шевий, р..клама

Б ож..ледиця, к..шеня, м..гдаль

В згар..ще, п..ріг, кр..ниця

Г бр..ньчати, в..чоровий, кол..скова

6. Префікс *с-* треба писати в усіх словах рядка

А ..прямувати, ..робити, ..хитрувати

Б ..хвалити, ..тихнути, ..клеїти

В ..хопити, ..трусити, ..штовхнути

Г ..цідити, ..питати, ..формувати

Завдання 7-11 мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його.

7. Лексичної помилки НЕМАЄ в рядку

- А спільна співпраця
- Б передовий авангард
- В долоні рук
- Г дублювати двічі
- Д підбивати підсумки

8. Закінчення -а (-я) у формі родового відмінка однини мають усі іменники в рядку

- А трактор, синтаксис
- Б Миргород, Кривий Ріг
- В смуток, Дністер
- Г гектар, вівторок
- Д університет, ясен

9. Українським відповідником до іншомовного слова *локальний* є

- А місцевий
- Б рішучий
- В суспільний
- Г дійсний
- Д докладний

10. ПРАВИЛЬНО утворено форми ступенів порівняння в рядку

- А найактивніший, більш вдалий, розумніша за всіх
- Б щонайшироченніший, якнайцікавіший, дорожчий
- В тендітніший, найменш дзвінкий, самий білий
- Г важчий, малиновіший, більш зручний
- Д більш зручний, найтепліший, хворіший

11. ПРАВИЛЬНОЮ є відмінкова форма числівника

- А сімсот тридцяти чотирьох
- Б семисот тридцяти чотири
- В сьомастами тридцяти чотирма
- Г сімомастами тридцятьма чотирма
- Д (у) семиста тридцяти чотирьох

Завдання 12-17 стосуються речень, у яких зроблено пропуски. Визначте правильні варіанти послідовного заповнення цих пропусків для кожного речення.

12. _____ останніх років _____ книги стають _____ в Україні.

- А На протязі, електричні, більш популярними

- Б Протягом, електронні, більш популярними
- В На протязі, електронні, більш популярнішими
- Г Протягом, електричні, більш популярнішими
- Д Протягом, електронні, більш популярнішими

13. *Сільськогосподарські угіддя займають _____ відсотків _____ території України.*

- А біля, шістдесят, усієї
- Б близько, шістдесяти, всієї
- В біля, шістдесяти, всієї
- Г близько, шістдесяти, усієї
- Д близько, шістдесят, всієї

14. _____, _____ на Прикарпатті знеструмленими залишаються близько _____ населених пунктів.

- А По інформації рятувальників, із-за буревію, двохсот
- Б За інформацією рятувальників, через буревій, двісті
- В По інформації рятівників, через буревій, двісті
- Г За інформацією рятувальників, завдяки буревію, двухсот
- Д За інформацією рятувальників, через буревій, двохсот

15. _____ біль може _____ до больового _____ та втрати свідомості.

- А Головна, призвести, шоку
- Б Головний, призвести, шоку
- В Головний, призвести, шока
- Г Головна, привести, шоку
- Д Головний, привести, шока

16. _____ відсотків українців п'ють воду, яка не відповідає вимогам санітарного _____.

- А Біля, сімдесят п'ять, стандарта
- Б Близько, сімдесят п'ять, стандарта
- В Близько, сімдесяти п'яти, стандарту
- Г Біля, сімдесяти п'яти, стандарту
- Д Близько, сімдесяти п'яти, стандарта

17. Уряд _____ рішення, _____ протягом декількох років буде збільшуватися мінімальна вартість навчання за контрактом для _____ спеціальностей.

- А прийняв, згідно якого, тридцяти восьми
- Б ухвалив, згідно з яким, тридцяти вісьми
- В прийняв, згідно до якого, тридцяти восьми
- Г ухвалив, згідно з яким, тридцяти восьми
- Д ухвалив, згідно якого, тридцяти вісьми

У завданнях 18-20 до кожного із чотирьох фрагментів інформації, позначених цифрою, доберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою.

18. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах.

Члени речення	Приклад (виділене слово)
1 підмет	А Над гаєм синім малюють блискавки грозу.
2 присудок	Б Навиштиньках підійшов вечір.
3 обставина	В Линьте, хмари, ой прилиньте, хмари.
4 додаток	Г Щось мріє гай над річкою.
	Д Неробство – найбільше каліцтво.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

19. З'ясуйте, якою частиною мови (А – Д) є виділені слова (1–4) в реченні (цифра позначає наступне слово).

Слово в реченні

Частина мови

(1) Високе жито (2) навколо шумить, (3) гнеться до землі, сповнене важким зерном.

А прикметник
Б іменник
В прислівник
Г дієслово
Д прийменник

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

20. З'ясуйте тип кожного речення (А – Д) в тексті (цифра позначає наступне речення (1–4)).

Речення (текст)

Тип речення

(1) Палахкотять біля вікон животрепетним вогнем розвихрені мальви, шугають під самісіньку стріху. (2) До пишного розмаїття мальв усі давно звикли, і стали вони невід'ємною частиною родини. (3) Щороку ранньою весною з-під землі з'являлося зелене пагіння, за кілька ночей воно виростало вище призьби, привітно заглядало у вікна. (4) На високих стеблах з'являлися десятки бутонів, які в кінці весни зацвітали червоними, світло-рожевими й темно-пурпуровими квітками.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					